

30.3.2005

PPO-2004-L-239-53

Ylikiimingin kunta
Harjutie 18
91300 Ylikiiminki

Viite

Asia

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO SEUDULLISEN MONITOIMIKESKUKSEN
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Hankkeesta vastaava

Ylikiimingin kunta
Projektipäällikkö Aarne Holmi
Harjutie 18
91300 Ylikiiminki

Hanke ja sen vaihtoehdot

Seudullisen monitoimikeskuksen (vaihtoehto 1) tarkoituksena on moottoriurheilun (rallicross, jokamiesluokka, motocross, speedway, karting, Off-Road, kiihdytysajot, moottorikelkkailu ja mp-enduro, rallisprint ja ralliharjoittelu sekä trial-harjoittelu), harrasteilmailun (lentokentällä moottorilento, experimental, purjelento, moottoripurjelento, ultrakevyt lentäminen, riippuliito, varjoliito, vetovarjot, kuumailmapallolentäminen, laskuvarjoharjoitus ja lennokkiurheilu), urheiluammunnan (kivääri-, pistooli-, hirvi-, villikarju-, haulikko-, siluetti-, ilma-ase-, practical-, reserviläis- ja poliisiammunta,) ja joidenkin muiden toimintojen sijoittaminen samalle alueelle, jossa on myös monipuoliset yhteiskäytössä olevat tukipalvelut. Hankkeesta vastaavana toimii Ylikiimingin kunta.

0-vaihtoehto. Seudullinen monitoimikeskushanke ei toteudu, jolloin toiminnot säilyvät hajautettuna. Moottoriurheilu linatissa päättyy vuoden 2007 loppuun mennessä. Sen jälkeen moottoriurheilu voi sijoittua Haukiputaan Kiihkankaalle tai Vitsasuolle, Limingan Vehkamaalle tai Ylikiimingin Kokkokankaalle. Ampumaurheilu säilyy mahdollisuuksien mukaan Hiukkavaarassa, harrasteilmailu Ahmosuon pienlentokentällä, laskuvarjohyppytoiminta Oulunsalon lentokentällä ja purjelentotoiminta Pudasjärven lentokentällä. 0-vaihtoehdossa ei ole esitetty harjoitus- ja koerata-alueita pelastustoimelle eikä palvelus- ja pelastuskoiratoiminnalle.

Vaihtoehto 1. Ylikiimingin Kokkokangas on vertailluista kohteista ai-
noa, johon voidaan sijoittaa seudullinen monitoimikeskus.

Muut vaihtoehdot. Seudulliseksi monitoimikeskukseksi esillä olleita hylätty-
jä vaihtoehtoja olivat Ylikiimingin Lamula, Kalliomaa, Vesala ja Arkala, Hau-
kiputaan Joutsenkangas sekä Kiimingin alue.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Lausuntoja ja mielipiteitä toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 30 kappaletta.
Seuraavassa tuodaan esiin lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä näkökohtia.

Oulun seutuhallitus. Yksittäisten toimintojen meluvaikutukset samoin kuin melun
yhteisvaikutus tulisi vielä tarkentaa toimintojen uusien sijaintipaikkojen mukaisesti.
Ampumaurheilun meluvaikutukset tulisi arvioida melun enimmäistason mukaisesti
valtioneuvoston päätöksen (53/1997) mukaisesti.

Oulun kaupunki. Seudullisen monitoimikeskuksen tarkoituksena on moottoriurhei-
lun, harrasteilmailun ja urheiluammunnan sijoittaminen samalle alueelle, jossa on
myös monipuoliset yhteiskäytössä olevat tukipalvelut. Oulun kaupunginhallitus on
30.8.2004 antanut Ylikiimingin kunnanhallitukselle lausunnon, jossa on perusteltu
maankäyttöä koskevien päätösten perusteella tarvetta etsiä Oulun seudulta moot-
toriturheilun, harrasteilmailun ja ampumaurheilun harrastamiselle uudet sijoituspai-
kat.

Arviointiselostuksessa hankkeen vaihtoehtojen vaikutukset ihmisiin ja luonnonoloi-
hin on selvitetty kattavasti. Vaikutuksia ihmisiin on asiantuntijan arvion lisäksi selvi-
tetty asukaskyselyllä. Arviointi antaa hankkeen vaihtoehtojen ympäristövaikutusis-
ta tarpeelliset tiedot päätöksentekoa varten.

Ylikiimingin monitoimikeskusalueen suunnittelua on YVA-prosessin päätyttyä tar-
koitus jatkaa osayleiskaavan ja liiketoimintasuunnitelman laatimisella keväällä
2005. Hankkeesta vastaavana toimii Ylikiimingin kunta.

Kiimingin kunta on lausunnossaan esittänyt, että Kokkokankaan sijaintivaihtoehdol-
le tutkittaisiin eri laajuisia vaihtoehtoja. Kokkokankaan aluetta on arvioitu vain koko
monitoimikeskuksen sijaintipaikkana, ei niin, että jokin tai jotkut toiminnot sijoittuisi-
vat muualle. Mikäli monitoimikeskushanke toteutuu, viemäröinti tulisi toteuttaa osa-
na seudullista hanketta, johon kunnat omalta osaltaan osallistuvat.

Limingan kunta. Arviointiselostuksessa on selvitetty kattavasti hankkeen vaikutuk-
sia. Limingan kunta edellytti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että
arviointissa selvitetään vaikutukset olemassa oleviin moottoriurheilukeskuksiin
esim. Vehkamaahan. Selostus ei sisällä kyseistä arviointia. Arviointiselostuksessa
on todettu, että "Limingan Vehkamaa sisältyy maakuntakaavassa maaseudun ke-
hittämisen kohdealueeseen. Tämä lakeuden alue koostuu pääosin valtakunnalli-
sesti merkittävästä Limingan-Tyrnävän viljelytasangon maisema-alueesta. Mais-
emallisesti merkittävää aluetta kehitetään maatalouteen ja muihin elinkeinoihin sekä
kulttuuri ja luonnonympäristöön tukeutuvana alueena." Selvyyden vuoksi on syytä
todeta, että Vehkamaan rata-alue sijaitsee selvästi Limingan lakeuden maisema-
alueen ulkopuolella. Muutoin Limingan kunnalla ei ole huomauttamista arvioin-
tiselostukseen.

Muhoksen kunta. Kunnalla ei ole huomautettavaa arviointiselostukseen.

Hailuodon kunta. Kunnalla ei ole huomauttamista arviointiselostukseen.

Tyrnävän kunta. Kunta yhtyy seutuhallituksen antamaan lausuntoon.

Oulunsalon kunta. Kunnalla ei ole huomauttamista arviointiselostukseen.

Ylikiimingin kunta. Arviointiselostuksessa on seikkaperäisesti ja riittävän yksityiskohtaisesti arvioitu ja vertailtu hankkeen toteuttamisen eri vaikutuksia siihen, että hankekokonaisuus jätetään toteuttamatta, eli 0-vaihtoehtoon. Erityisen hyvänä kunta pitää sitä, että Kokkokankaan lähialueella suoritettiin asukaskysely, jossa saatiin asukkailta tietoa hankkeen vaihtoehtojen vaikutuksista heidän näkökulmastaan.

Arviointiselostuksesta saatavien tietojen perusteella Ylikiimingin kunta hankevas-
taavana on valmis käynnistämään yleissuunnitelman viimeistelyn ja saattamaan
osayleiskaavatyön loppuun niin, että hanke toteutetaan ympäristövaikutusten kan-
nalta optimaalisesti.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Sosiaalisia vaikutuksia olisi voinut analysoida vielä pi-
demmälle sen jälkeen, kun tulokset osoittivat, että hankkeen kielteisten vaikutusten
kokeminen keskittyy selkeästi Kiimingin Loukkojärven kylälle. Melun ohjearvot eivät
ylity, mutta moottoriurheilun tapahtumaaännet ovat kuitenkin hyvin kuultavissa, ja ne
saatetaan tietyissä tilanteissa (viikonloput, kesäillat) kokea häiritsevinä Loukkojär-
vellä. Kuusamontien melun osalta raportissa on pieni epätarkkuus: maininta vt 20:n
55 dB:n melualueen mitatusta ulottumisesta 1 km:n päähän tarkoittanee ainoas-
taan meluhuippuja, esim. sitä hetkeä kun kuorma-auto sattuu kulkemaan kohdalla,
eikä ohjearvojen mukaista ekvivalenttista melutasoa.

Luontoarvojen luokitteluasteikossa on vaativaa ilmaisua ”kansallisesti arvokas koh-
de” käytetty reippaasti, mm. yhden valtakunnallisesti uhanalaisen lajin esiintymis-
paikasta. Muutenkin olisi ollut hyvä kertoa tarkemmin esille tuotujen luontoarvojen
luonnonsuojelulaista tai metsälaista seuraava merkitys rakentamiselle (monitoimi-
keskukselle) – kuten vesilain osalta onkin tehty. Esimerkiksi metsälain mukaiset
erityisen tärkeät elinympäristöt koskevat ainoastaan metsätalouden harjoittamista,
eivät muuta maankäyttöä.

Oulun lääninhallituksen käsityksen mukaan myös Pudasjärven pienlentokentän
osalta vastaava tarkastelu ja alueen kehitysmahdollisuudet olisi pitänyt tuoda esille,
koska kyseinen alue kuuluu kuitenkin ilmailutoiminnan osalta hankekokonaisuus-
teen.

Etenkin Loukkojärven ja Hannuksen alueen vastausten erilaisuutta olisi ollut syytä
avata tarkemmin. Jatkotyössä tuleekin analysoida tarkemmin kyselyselvityksen tu-
lokset. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä kappaleessa 5.25 tuodaan
tarkemmin esille kyselytuloksen eri osa-alueita, mutta varsinaista tulosten tulkintaa
ja pohdintaa ei ole tehty riittävän kattavasti. On myös selvitetävä, ovatko vastaajat
ymmärtäneet 0 vaihtoehdon merkityksen eli Kokkokankaalle sijoitettaisiin mootto-
riurheilukeskus.

Lääninhallitus katsoo, että meluvaikutustarkastelu jää arviointiselostuksessa puut-
teelliseksi eikä tehdyn melutarkastelun perusteella voi arvioida riittävän kattavasti
vaikutuksia. Lupaprosessin yhteydessä arviointia on täsmennettävä. Ampuma- ja
moottoriratamelun osalta olisi tullut esittää myös arvioidut enimmäismelutasojen
melualueet (L_{Amax} ja L_{AFmax}).

Oulun yliopisto. Soiden luokittelu on hyvin yleispiirteinen: avoin/puustoinen, pää-
puulaji ja ravinnetasoista vain letto. Lettoisuutta ilmentäviä sammalia ei ole mainit-
tu. Useissa kohdin esitetään että voidaan rakentaa pohjaveden pinnan tasoa pysy-
västi muuttamatta ja että uhanalaisten kasvien kasvuolosuhteet säilyvät suotuisina
pitkällä aikavälillä. Avoimeksi jää millä tavoin näin voidaan rakentaa.

Museovirasto. Oulun yliopiston arkeologian laboratorio on tehnyt seudulliseksi mo-
nitoimikeskukseksi ajatellulla alueella maastotarkastuksia 16.8.-1.9.2004. Hank-

keen kattamalla alueella ja sen lähipiirissä ei havaittu merkkejä siitä, että hanke toteutuessaan kohdistuisi suoranaisesti tai sivuasi läheisestikään muinaismuistolain tarkoittamia ja rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännoiksiä eikä tutkimuksissa löydetty myöskään esihistorialliseen tai historialliseen aikaan liittyviä esineitä tai sellaisten katkelmia.

Alueella ja hankkeen vaikutuspiirissä ei myöskään tietävästi ole kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennuskantaa tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ympäristöarvoja. Näin ollen museovirastolla ei ole huomauttamista hankkeen toteuttamisen johdosta. Mikäli monitoimikeskusta rakennettaessa havaitaan merkkejä tuntemattomasta kiinteästä muinaisjäännoksesta tai löydetään yksittäisiä esihistoriallisia esineitä tai niiden katkelmia, on työt löytökohdassa keskeytettävä välittömästi ja asiasta ilmoitettava viipymättä Museovirastoon muinaismuistolain 14. ja 16. pykälän määräysten mukaisesti.

Fingrid Oyj. Kokkokankaalle suunniteltu monitoimikeskus sijaitsee 400 kV voimajohdon Pirttikoski-Pikkarala läheisyydessä ja maakuntakaavassa on varaus uudelle 400 kV voimajohdolle lähellä kyseistä aluetta. YVA-selostuksessa mainitaan sekä olemassa oleva johto että maakuntakaavassa oleva varaus. Selostuksessa ei kuitenkaan mainita kyseisten johtojen etäisyyttä kiitotiestä. Monitoimikeskuksen suunnittelun edetessä pyydämme hankevastaavaa ottamaan yhteyttä yhtiöömme riittävien turvaetäisyyksien varmistamiseksi.

Kainuun TE-keskus, kalatalousyksikkö. Arviointiselostuksen mukaan alueen rakentamisen ja käytön aikana vesistöön johdetaan kuivatus- ja hulevesiä, mutta kuormituksen määrää tai vaikutuksia ei ole tarkemmin arvioitu. Hankkeen ympäristölupahakemuksessa on näiltä osin esitettävä ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n mukaiset tiedot.

Tiehallinto, Oulun tiepiiri. Tieliikenteen melualueita esitettäessä käytetään keskimääräistä vuorokausiliikennettä, eikä kuvassa käytettyä huipputuntiliikenteen mukaista liikennemäärää. Tiepiirin laskennallisten tulosten mukaan 55 dB:n melualue ulottuu noin 100 m etäisyydelle ja 45 dB:n melualue noin 340 m etäisyydelle (KVL 2846, nopeusrajoitus 100 km/h, raskasliikenteen osuus 15 %).

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri. Selostus ei sisällä varsinaista selvitystä 0-vaihtoehdosta. Selostuksessa viitataan ainoastaan moottoriurheilua koskeneeseen pinnalliseen sijoituspaikkavertailuun, joka edelsi Kokkokankaan sijoituspaikkapäätöstä. Muista harrastustoiminnoista vaihtoehtokartoitusta ei ole tehty. Niistä on todettu vain nykytila ja sen jatkuminen toistaiseksi. Selostuksen perusteella ei olekaan edellytyksiä tehdä johtopäätöksiä ammunnan ja lentoharrastusmahdollisuuksien muutostarpeista, aikatauluista tai vaihtoehtoista järjestelymahdollisuuksista. Velvoite vaihtoehtojen tasapuolisesta selvittämisestä on kierretty viittaamalla olemassa oleviin päätöksiin.

0-vaihtoehto esitetään vähättelevästi ja monitoimikeskusvaihtoehto kaikin puolin positiivisena. Vaihtoehtoon 1 liitetään myös katteettomia odotuksia ja epärealistisia kylkiäisiä, jotka edustavat muun muassa infrastruktuuria, liiketoimintaa ja muita hankkeita. Selostuksessa syyllystään mielikuvien luontiin toivotun vaihtoehtoon hyväksi ja torjuttavan vaihtoehtoon mustamaalaamiseksi.

Monitoimikeskushankkeen olennaisimpiin ympäristövaikutuksiin kuuluu paitsi kunkin harrastusmuodon tuottama melu sen mahdollinen yhteisvaikutus. Tieto siitä painaa paljon arvioitaessa hankkeen toteuttamismahdollisuuksia.

Melutasoja on tarkasteltu erikseen ja kaavamaisesti soveltaen muutamia laskentamalleja ja verrattu aineistoa melun ohjearvoihin. Melusta esitetään lupaehtojen mukainen melutaso ilmaiseva leviämiskäyrä sekä vuosiekvivalenttitasot melun yhteisvaikutuksesta. Vastaavia monitoimikeskuksia ei ole tai niistä ei ole löydetty tie-

toa, joten sellaisen todellisesta melutasosta ei ole tietoa. Haasteellisuutensa ja osin vaikeaselkoisuutensa takia melun monipuoliseen selvittämiseen olisi pitänyt erityisesti paneutua eikä tyytyä toteamaan vain välttämätön. Vaikka lupakäytäntö sallisi pitäytyä pelkän ohjearvon huomioon ottamisessa, monitoimikeskuksen harjonta asutuksen piiriin edellyttää päätöksentekijöiltä laajaa äänimaailman muutosten analysointia ja huomioon ottamista osana kestävästä yhdyskuntasuunnittelusta.

Melun yhteisvaikutuksesta esitetty vuosiekvivalenttitaso ei kerro mitään äänen todellisesta määrästä, luonteesta ja kokemisesta. Ampumamelun arviointi yhden laukauksen aiheuttamasta melutasosta ja sen leviämisestä ei myöskään vaikuta riittävästi ampumaurheilun melutason ja sen leviämiskäyrän selvitykseltä.

Kyselyssä 0-vaihtoehto ilmeisesti ymmärrettiin niin, että Kokkokankaalle ei tule mitään, jos ei tule monitoimikeskusta. Vastaajat ovat vastanneet kysymyksiin niin, että joko ei tule mitään tai tulee monitoimikeskus. Kun YVA-menettelyn perusasia, vaihtoehdot on kuvattu väärin, kyselyä on pidettävä epäonnistuneena. Lisäksi vain Kokkokankaan lähialueen asukkaat ovat saaneet kyselyn ja heistäkin palautteen mukaan vain osa. Sen sijaan muiden sijoituspaikkavaihtoehtojen lähiasukkaiden näkemyksistä esitetään kyselemättä päätelmiä.

Liekö sosiaalinen vaikutinkaan meluisten harrastusten keskittäminen. Ainakin joidenkin päävaikutin monitoimikeskukselle saattaa paremminkin olla taloudellinen.

Lentäminen on harvemman harrastus. Sen ehdoilla toimimisen vaikutuksia olisi pitänyt selvittää osana sosiaalisten vaikutusten arviointia.

Maakuntakaavan varaus seudullisesta moottoriurheilukeskuksesta ei sisällä ampumaratoja. Kaavavarausta koskeviin valituksiinkin kaavoittaja on vastannut, että "Kokkokankaan lähialueiden paikallisen väestön asemaa maakuntakaavassa turvaa se, että meluntorjunnallisesti vaikeat toiminnot, sotilasilmailu ja ammunta, on jätetty kaavamerkinnän ulkopuolelle; kaavamerkintä sisältää ainoastaan seudullisen moottoriurheilun ja harrastusilmailun".

Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri. YVA-selvityksessä on uskaliaasti päätelty, että rakennustyöt voidaan tehdä heikentämättä merkittävästi alueen luonnonarvoja. Aiempiä kokemuksia suolle rakennettavista raskaista rakennelmista, niin ettei ympäröivää tai muutoksille herkkää lettokasvillisuutta vaaranneta, ei ole. Mikään selvityksessä ei viittaa siihen, että rakennelma voitaisiin tehdä suolle vaarantamatta lettokasvillisuutta tai muita merkittäviä luontokohteita.

Konsultin tekemä kasvillisuusselvitys ja sen perusteella tehdyt arviot kansallisista ja valtakunnallisesti merkittävistä suoalueista ovat oikeansuuntaisia. Lyhyen maastokäynnin perusteella Kuvonsuolla on enemmän suovalkun esiintymiä mitä raportissa on näytetty, ja siellä esiintyy myös alueellisesti uhanalainen (RT) rimpivihvilä (*Juncus stygius*) paikoitellen runsaana. Muita merkittäviä alueella esiintyviä lajeja on vaaleasara (*Carex livida*).

Kiiminkien luonnonsuojeluyhdistys. Asukkaille tehty kyselytutkimus oli vaikeaselkoinen, koska Kokkokangas oli siinä sekä 0-että 1-vaihtoehtona. Kysely olisi pitänyt suunnata kaikille lähialueen loma-asukkaille sekä lähikylien asukkaille. Puutteellisesta kyselystä johtuen ihmisiin kohdistuva vaikutusten arviointi ei toteudu. Hankkeen seurantarivissä ei ollut Haukiputaan kunnan edustusta, mikä on suuri puute.

Hanke olisi ihmisille epäedullinen myös siksi, että kiinteistöjen ja loma-asuntojen hinnat laskisivat.

Hankkeen vaikutusta terveyteen ei ole arviointiselostuksessa riittävästi selvitetty. Ei ole edes tehty YVA – lain mukaisia mittauksia, jotka kohdistuvat erilaisten vierasaineiden laatuun ja määrään.

Melun vaikutusta luontoon vähätellään, erityisesti lentomelua. Hanke muuttaisi täysin alueen virkistyskäytön luonnetta. Melun summautumista ei ole tutkittu. Mikä on maastoerojen vaikutus meluun, topografia puuttuu?

Hankkeen vaikutusalueella pinta- ja pohjavedet on käsiteltävä EU:n vesipolitiikan puitteiden direktiivin viidennen artiklan edellyttämällä vesienhoitotavalla.

Eläimistöselvitykset ovat täysin puutteellisia. Nisäkkäissä mm. direktiivilajit tulisi selvittää, niitäkin alueella on. Rakentamisen vaikutusta kasveihin ei ole pystytty arvioimaan.

Yhdistys on sitä mieltä, että toiminnot on hajautettava esim. niin, että moottoriurheilu tulisi Limingan Vehkamaalle.

Haukiputaan luonnonsuojeluyhdistys. Yleisesti ottaen vaihtoehto 0:n tarkastelu on ylimalkaista eikä aidosti vertailukelpoinen vaihtoehto 1:n kanssa.

Selostuksessa ei ole lainkaan huomioitu moottoriurheilutoiminnasta aiheutuvien raskasmetallien vaikutusta ympäröivään sienestys- ja marjastusmaastoon ja sitä kautta ihmisten terveyteen. Mikäli monitoimikeskus rakennetaan Kokkokankaalle, tulisi selostuksessa kertoa, miten raskasmetallien määrää tarkkaillaan ympäristössä sekä miten seurataan elohopeapitoisuuksia alueen vesistöissä sekä niiden valuma-alueilla.

Ottamalla selostukseen mukaan kyselyn tulokset asukkaiden mielipiteistä luontoarvoihin, mutta ei taas mielipidettä virkistyskäyttöön, tulee väijäämättä mieleen, että selostus on tehty tarkoitushakuisesti.

Yhdistys oli toivonut, että esitettyjen vaihtoehtojen rinnalle olisi etsitty monitoimikeskuksen toimintaan vielä paremmin soveltuvia alueita. Esimerkiksi kauemmaksi asutuksesta eikä niin luonnon- ja virkistysarvoiltaan sekä monen vesistön valuma-alueen kannalta merkittävälle alueelle.

Loukkojärven kyläläiset (16 allekirjoittajaa). Alueen yleiskartta on valittu tarkoituksellisesti siten, että esim. Hannuksen kylää tai Loukkojärven asutusta ei näy kartassa. Kuitenkin esimerkiksi Arkala, Joloskylä ja Somerovaara näkyvät kartalla. Yritetään luoda vaikutelma, että alueella ei olisi asutusta.

Alueen vaikutuspiirissä on Kiimingin suurin järvi, Naturaan kuuluva Loukkojärvi, Tervajärvi, Kotajärvi sekä lijoen vesistöön laskevat Viitajärvi ja Pikku-Viitajärvi. Pienempiä kauempana sijaitsevia järviä, kuten Jäälinjärvi näkyy kartassa kuitenkin selvästi.

Melukartoissa näkyy 45 dB melualueet erittäin epämääräisinä katkoviivoina ja lentomelun osalta ko. merkintää ei ole lainkaan. Poisjättäminen on tarkoituksellista, koska luonnoksessa 20.10.2004 tämä alue oli merkitty ja osoitti lukuisten lomaa-asumusten esim. Loukkojärvellä jäävän ko. melualueelle. Lentokoneiden laskeutumisen aiheuttamasta melusta ei ole mitään laskelmia, vaikka laskuissa lentorata on loivempi ja lentokorkeus huomattavasti matalampi kuin nousuissa.

Lentomelujen on oletettu suuntautuvan suoraan kiitoradan suuntaisesti vaikka kuitenkin harrastajien mukaan nousun jälkeen kaarretaan nopeasti eri suuntiin. Tällöinhän melualue pitäisi merkitä viuhkamaisena, jolloin melualueelle, myös 55 dB alueelle jää useita vakituksia asumuksia sekä loma-asuntoja.

Lentotoiminnassa 55 dB alue on "vuorokauden keskimelutaso". Mikä on hetkellinen melutaso koneen noustessa ja kuinka laajalle se leviää?

Kiihdytysautomelu on merkattu ympyränmuotoisena alueena, vaikka todellisuudessa sen pitäisi olla kiitotien suuntainen pitkänomainen melualue. Osoittaa, ettei todellisia mittauksia tai laskentoja ole lainkaan tehty vaan alue on piirretty kartalle summittain. Samalla tavalla moottoriurheilumelu on piirretty rajoittumaan alueen sisälle.

Ilmansaasteita ei ole huomioitu lainkaan, vaikka arviointiohjelmassa niin sanotaan. Samoin on ohitettu kokonaan vaikutukset terveyteen.

Alueen talouksiin postilaatikoihin jaettiin yksi kyselylomake kuhunkin. Tällä tavalla rajattiin taloudessa mahdollisesti eriävien mielipiteiden esille tuominen.

Alueella olevat taloudet on laskettu väärin. Viimeisen sivun kartassa Loukkojärven vakituksista talouksista puuttuu useita ja kaikki Loukkojärven länsirannan puolella olevat kesämökit. Näitä on n. 20. Martimojoen varrella olevia loma-asumuksia ei ole merkitty ollenkaan eikä Nivalan lammen vakituista asumusta. 5 kilometrin säde on piirretty Kokkokankaan alueen oletetusta keskipisteestä, vaikka esim. ampumarata sijaitsee alueen Loukkojärven puoleisessa kulmassa. Tästä laskettuna 5 kilometrin säde kattaisi koko Loukkojärven.

Tarkoituksellinen harhauttaminen sanamuodoissa: esim. "häiriöttömyys vähenee" kuulostaa erilaiselta kuin "häiriöt lisääntyvät", samoin on käytetty ilmaisua "hiljaisia aikoja on vähemmän" kun tarkoitetaan että "melua on enemmän".

Vesistövaikutuksissa ei ole mainintoja. Millä tavalla torjutaan vesivahinkoja esim. öljypäästöissä tai muissa kemikaalivahingoissa? Ei ole selvityksiä millaisia polttoaineita esim. kiihdytysautot käyttävät eikä lentokoneissa tarvittavia kemikaaleja. Jäätyymisen estoaineet sekä lentokaluston osalta että kiitoteiden osalta puuttuvat selvityksestä. Ellei talvikäyttöä ole, on se selkeästi mainittava suunnitelmissa.

Vaadimme, että on tutkittava perusteellisesti hajautettu vaihtoehto, jolloin mukana olisi myös tutkimuksen ulkopuolisten kuntien alueet kuten esimerkiksi Pudasjärvi ja Yli-Ii.

Yli-Iin kyläyhdistys ry. Yli-Iin kyläyhdistyksen hallitus on käsitellyt arviointiselostusta kokouksessaan 17.12.2004 ja toteaa olevansa vaihtoehtoon 1 kannalla. Kyläyhdistyksellä ei ole huomautettavaa kyseiseen hankkeeseen.

Mielipide 1. Mielipiteen esittäjät pitävät parempana ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitellyn 0-vaihtoehtoon toteuttamista kuin heidän mielestään erityisen haitallisen ja vahingollisen vaihtoehtoon 1 mukaista monitoimikeskusta.

Arviointiselostuksessa ei ole 0-vaihtoehtoon osalta esitetty uutta selvitystä, ei tutkimustuloksia 0-vaihtoehtoon eduista tai haitoista. Eri ratkaisumallien käsitteleminen ja niistä päättäminen ei ole hyväksyttävillä perusteilla mahdollista eri vaihtoehtojen epätäydellisen ja puutteellisen selvitystyön seurauksena.

Limingan Vehkamaalla on jo olemassa valmis ajorata-alue noin 17 hehtaaria. Vaikka arviointiselostuksessa ei ole esittäjien mielestä riittäviä selvityksiä tehty eikä hankittu vaihtoehtoisista moottoriurheilukeskuksen ym. sijaintipaikoista, arviointiselostuksen sisältö kokonaisuudessaan osoittaa, että esimerkiksi Limingan Vehkamaata voidaan pitää hyvänä ja joka tapauksessa ihmisille ja ympäristölle oleellisesti vähemmän haitallisena alueena kuin Kokkokankaan aluetta.

Harrasteilmailua ja sen vaikutuksia sekä nykyisiä olosuhteita on arviointiselostuksessa käsitelty varsin vähän ja puutteellisesti. Tosiasioista vaikeneminen saattaa

teettää päättäjillä turhia ratkaisuja ja haitata ja vahingoittaa korvaamattomasti ihmisiä ja ympäristöä.

Uuden pienlentokentän rakentaminen Ylikiimingin kunnan Kokkokankaalle vain siitä syystä, että seudullinen monitoimikeskus voisi toteuta moottoriurheilun, ampumaurheilun ja harrasteilmailun muodostamana keskuksena, on tarpeetonta. Esi-merkiksi etäisyydet Oulusta Sorosenperälle lihin ovat täysin vastaavat kuin etäisyys Oulusta Ylikiimingin kunnan Kokkokankaalle. Pienlentokentän sovitteleminen alueelle, mikä ei edusta alan harrastajien tarpeita sekä aiheuttaa vain vahinkoa ja haittaa alueen asukkaille, tulee poistaa suunnitelmasta kokonaan ja jättää hankkeena toteuttamatta.

Korkeasta humuspitoisuudestaan tunnetut Iijoki ja Kiiminkijoki eivät siedä uusia haittoja valuma-vesien rakenteessa eivätkä vesistöihin liittyvien luonnon olosuhteiden muutoksina.

Esittäjät viittaavat liitteeksi otettuun karttaan tekemiinsä merkintöihin sekä Mikko- sen peltojen (muinaisesineitä löytynyt aiemmin) sijainnista että edellä käsitellyn pienlentokentän uudesta sijainnista arviointiselostuksen mukaan verrattuna aikai- sempaan sijaintiin arviointiohjelman 19.3.2004 mukaan.

Mielipide 2. Todellinen 0-vaihtoehto puuttuu. Ei ole tehty ihmisten terveyteen, hy- vinvointiin ja elinoloihin vaikuttavia tutkimuksia ollenkaan. Puuttuvat myös eläimis- tön, vesistön ja pohjavesien tutkimukset. Arkeologinen tutkimus on puutteellinen. Melututkimuksessa ei ole selvitetty kaikkien toimintojen yhtäaikaista vaikutusta. Haapalammen asukkaille tulisi mahdolliseksi asua kiitotien alla ja Haapalammen arvokas vesistö tuhoutuisi. Lennonharrastajille riittävät nykyiset kentät Oulussa, Pudasjärvellä, lissä ja Ylivieskassa. Seurantaryhmässä ei ole ollut Haukiputaan kunnan edustajaa.

Mielipide 3. Tilamme Lastulampi (RN:o 68:16), jossa myös asumme, on jäämässä monitoimikeskuksen jalkoihin. Lähimmät moottorikelkkailuradat sijaitsevat 200 met- rin etäisyydellä tilamme rajasta ja 500 m:n etäisyydellä pihapiiristämme. Keskukseen päärrataan on etäisyyttä rajastamme 700 m ja pihapiiristämme 1000 m.

Ylikiimingin kunta on salaa kaavoittamassa maitamme yhdistäessään suokeskuk- sen ja monitoimikeskuksen kaavat. Seurantaryhmä on valittu puolueellisesti: pois on jätetty uhanalaisimpien talojen edustajat.

Kuvassa 6 moottoriurheilun ja –kelkkailun 55 dB:n melualueet lienevät vaihtaneet paikkaa. Oulun seudun selvityksessä nro 15 moottoriurheilun 55 dB:n alueen hal- kaisija on 3,6 km. Tällä halkaisijalla pihapiirimme jäisi 55 dB:n alueen sisälle. Kar- tan 6 mukaan moottorikelkkailusta ei lähtisi lainkaan melua talomme suuntaan.

Selvityksessä ei esitetä mitä lähtötietoja (dB-lähtöarvot eri ase- ja moottorityypeille) on käytetty laskentamalleihin, jotta voitaisiin tarkastaa melun leviämiskarttojen oi- keellisuus. Melualueet täytyy esittää myös tuulen nopeuden funktiona. Meistä kes- kus on suoraan länteen, josta tulevat vallitsevat tuulet. Lisäksi keskus sijaitsee huomattavasti ympäristöään korkeammalla, mikä edistää melun kulkua. Maasto on myös talomme suuntaan suurelta osin avointa.

Haluamme asua rauhassa luonnon helmassa ja edellä olevan perusteella vastus- tamme kaikkia suunniteltuja toimintoja "Kokkokankaan" alueella ja tuleamme valit- tamaan niistä kaikkiin oikeusasteisiin ja myös Euroopan Unioniin.

Mielipide 4. Kokkokankaan monitoimikeskus on toteutuessaan hyvin merkittävä, myönteinen asia alueelle. Se tarjoaa rakentamisvaiheessa työtä ja toimeentuloa ja valmistuttuaan palvelu-, huolto- ym. töitä pitkälläkin ajalla. Hanketta on suunniteltu

ja ohjattu hyvin, haittavaikutukset ovat vähäisiä. Rakentamisaajan työllistävää vaikutus on tärkeä, koska alueella on paljon pitkäaikaistyöttömiä.

Mielipide 5. Vaadin, että arviointiselostuksessa kerrotaan, miten hanke tukee Suomen tavoitteita vähentää hiilidioksidipäästöjä Kioton sopimuksessa määritettyihin rajoihin. Jos hanke ei tue tavoitteita, siitä on luovuttava.

Mielipide 6. Keskusta ei pidä rakentaa Ylikiimingin Kokkokankaalle liikenne-, saaste- ja meluhäiriöiden vuoksi.

Mielipide 7. Mihin "olemassa olevaan tietoon" nojataan linnuston osalta? On ilmi-selvää, että linnustoltaan kansallisesti merkittävät Natura-alueet ovat uhanalaisia lentomelun suhteen, erityisesti pesimäaikaan. Ohjeistus ei takaa välttämättä pesin-tärauhaa.

Mielipide 8. Riittämättömästi arvioitu seuraavia. Äänihaitat. Lentomelu: jos vaiku-tukset arvioitu tavallisilla pienkoneilla, on se riittämätöntä. Kuviolaskuvarjohypyissä hyppää yhtäaikaaisesti jopa 10 laskuvarjohyppääjää. Nämä eivät mahdu tavallisiin pienkoneisiin.

Mielipide 9. Vaihtoehtojen vertailu on puutteellinen, todellista 0-vaihtoehtoa ei ole esitetty lainkaan – keskitetyn ja hajautetun mallin vaihtoehtoja ei ole esitetty. Natu-ra-alueet ja FINIBA-alueet on selvitetty perusteellisesti, joka osoittaa kiistattomasti, että Ylikiimingin Kokkokankaan tuntumassa on enemmän ja merkityksellisempiä luontokohteita kuin muilla sijoituspaikkavaihtoehdoilla.

- kysely olisi pitänyt suorittaa kaikille vakituksille ja loma-asukkaille Loukkojärvellä, Hannuksessa, Pitkäahossa, Arkalassa ja Mannilassa
- puuttuu täysin harrasteilmailun ja kiihdytysajojen meluselvitykset,
- moottoriurheilun osalta ei ole huomioitu maaston korkeuseroja. Sakarinaho on huomattavasti korkeammalla kuin Loukkojärvi ja Hannus.
- puuttuu selvitykset melun summautumisesta, ampuma-, moottoriurheilun ja har-rasteilmailun toimintoja voi olla yhtä aikaa
- uhanalaisten kasvien kohdalta puuttuu rimpivihvilä, ei ole riittävästi inventoitu alu-etta
- Jolosjärvi puuttuu kansallisesti arvokkaista kohteista (lintujärvi)
- selvitykset eläimistöä täysin puutteelliset (mm. direktiivilajit nisäkkäistä), Mä-kisuon rimmiköillä pesii kurki
- suotyypit käsitelty ylimalkaisesti, esim. aapasuot EU:n luontodirektiivin ensisijai-nen suojeltava luontotyyppi, johon tarvitaan valtioneuvoston lupa, lisäksi EU:n ko-mission lausunto
- Loukkojärven valuma-aluetta ei ole selvitetty lainkaan (vesivarojen luonne ja riit-tävyys sekä hankkeen toteutuksesta syntyvät haitat ja menetykset)
- alueelta lähtee valumavedet Pikku-Martimon kautta lijokeen ja Loukkojärven kaut-ta Kiiminkijokeen, jotka ovat erittäin suuria humusjokia. Olisi pitänyt selvittää kuinka suuren osuuden alueen vesivarastoista tehtävät kuivatus- ja rakennustoimenpiteet tuhoavat

Arviointiselostuksessa on täysin sivuutettu ihmisten terveyteen, viihtyvyyteen, hy-vinvointiin ja elinoloihin liittyvien perusteiden käsitteleminen

- ei mainintaa Hannuksen ala-asteesta
- asukasmäärästä
- 1. vaihtoehdon tärkein sosiaalinen vaikutin, meluisten harrastusten keskittäminen, on hyvin erikoinen. Pitäisi hajauttaa, jotta estettäisiin valtavat ympäristöhaitat

Mielipide 10. Ei ole selvitetty onko ampuma- ja ilmailuharrastuksen kehittämis- ja siirtotarpeita olemassakaan. Eri kunnissa ampumaratoja kehitetään ja esim. lin kunnassa ilmailuharrastustoiminnan edellytyksiä parannetaan. Toiminnot ovat ol-leet hajasijoitettuna tähänkin saakka, mikä on toiminut hyvin.

Lähtötiedoissa on mainittu Hannuksen ja Arkalan kylät, mutta ei lähinnä olevaa Loukkojärven asutusta.

Asukaskysely olisi tullut jakaa Loukkojärven asutusalueella kaikille ja lähettää kysely loma-asujien kotiosoitteeseen. Kyselyn ymmärrettäviä vaihtoehtoja oli yksi, koska 0-vaihtoehdosta sai arvailla mitä sillä tarkoitetaan.

Vt 20:n liikenteen melumittaustulos 1150 m etäisyydeltä ei ole uskottava. Onko tarkoituksella suurenneltu nykyisen valtatie melutasoa.

Mainitaan, että monitoimikeskus mahdollistaa Hannusperän liittämisen jätevesijärjestelmään, mikä on mahdollista ilman monitoimikeskustakin.

Selvityksessä on esitetty ja laskettu vain melujen vuotuisia keskimelutasoja ja vuorokauden keskimelutasoja. Yksittäisestäkin lentokoneen ylennosta, tunnin kestävästä amunnasta ja moottoriurheilukilpailusta lähtee melutasojen ylittäviä haitallisia ja häiritseviä meluja.

Pienlentokoneista lähtee häiritsevää melua matalalla lennettäessä ja niiden lento-reitti kulkee Loukkojärven asutuksen päältä. Esitetyllä melujen yhteisvaikutuksella vuositason ei ole merkitystä arvioitaessa todellisia hetkittäisiä meluhaittoja.

Vaihtoehtojen vertailussa on saatu paljon hankkeelle myönteistä, mutta haitat ovat merkillisen vähäiset.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus kuulutti arviointiselostuksen nähtävillä olosta Sanomalehti Kalevassa lauantaina 4.12.2004 ja Rantapohjassa torstaina 9.12.2004. Arviointiselostus ja kuulutus olivat nähtävillä 7.12. - 31.1.2005 välisen ajan Hailuodon, Haukiputaan, Limingan, Lumijoen, Kempeleen, Kiimingin, Muhoksen, Oulunsalon, Tyrnävän ja Ylikiimingin kunnanvirastoissa sekä Oulun kaupungintalolla. Lisäksi arviointiohjelma ja kuulutus olivat nähtävillä kuntien kirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa sekä ympäristökeskuksen ja Ylikiimingin kunnan internet-osoitteissa.

Yhteysviranomaisen varasi lausunnonantomahdollisuuden arviointiohjelmasta Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun, Oulunsalon, Tyrnävän ja Ylikiimingin kunnanhallitukselle. Lisäksi lausunnonantomahdollisuus osoitettiin Pohjois-pohjanmaan liitolle, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimistolle, Oulun yliopiston kasvimuseolle, Pohjois-pohjanmaan luonnonsuojelupiirille, Kainuun TE-keskuksen kalatalousyksikölle, Metsähallituksen Pohjanmaan-Kainuun Luontopalveluille, Haukiputaan luonnonsuojeluyhdistykselle, Kiiminkien luonnonsuojeluyhdistykselle, Museovirastolle, tiehallinnon Oulun tiepiirille, Ilmailulaitoksen Oulun lentoasemalle sekä Fingrid Oyj:lle.

Asiaa koskeva yleisötilaisuus pidettiin Kiimingin kunnan toimintakeskus SYKE:n auditoriossa tiistaina 14.12.2004. Tilaisuudessa oli läsnä mm. alueen asukkaita sekä edustajia kunnista ja monista yhdistyksistä ja järjestöistä.

Yhteysviranomaisen tuo lausunnossaan esiin näkemyksensä siitä, millä tavalla arviointiselostus täyttää YVA-asetuksen 12 §:n edellyttämät seikat.

Arviointiselostuksen laatu

Selostus on laadittu verraten tasokkaasti ja havainnollisesti. Raportointi on jaettu selkeästi eri luvuiksi. Sisällysluettelo hyödyntämällä löytää yleensä etsimänsä. Kieliasu on pääasiassa hyvää ja luettavaa. Asianäkökohdat tuodaan pääasiassa ymmärrettävästi esiin. Tekstiä on verraten paljon, mutta raportissa ei esitetä epäolennaisia asioita. Käytetyt lähteet yleensä kerrotaan. Kuvat ja taulukot havainnollistavat esitystä ja samalla myös elävöittävät asiapitoista kokonaisuutta. Havainnollistaminen kohdennetaan pääasiassa oikeisiin asioihin. Kaikkia teknisiä termejä ei ole selostettu. Tämä vaikeuttaa tekstin ymmärrettävyyttä eniten meluvaikutusten kuvauksessa. Yhteysviranomaisen ja seurantaryhmä pyrkivät arviointimenettelyn kuluessa vaikuttamaan siihen, että raportin vaikutusarviointi olisi mahdollisimman tasapuolista eri vaihtoehtojen kohdalla. Ajoittain tähän oli selkeää tarvetta. Asiasisältöön yhteysviranomaisen ottaa kantaa jäljempänä.

Hanke ja sen toteuttamisvaihtoehdot

Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen näki tarpeelliseksi pohtia keskitetyn monitoimikeskuksen lisäksi myös hajautettua ratkaisua, jossa esim. moottoriurheilukeskus sijoitettaisiin jonnekin muualle kuin Ylikiiminkiin. Oli myös verrattava keskitetyn ja hajautetun ratkaisun etuja toisiinsa. Arviointiselostuksessa hajautettua ratkaisua on pohdittu 0-vaihtoehdon yhteydessä ja eri vaikutustyyppinä vertaillaan vaihtoehtojen välillä.

0-vaihtoehto sisältää hajautetun ratkaisun, jolloin toiminnot jäävät joko nykyisille paikoilleen tai siirtyvät uuteen paikkaan hajautetusti. Hajautettu ratkaisu mahdollistaa erityisesti moottoriurheiluradan sijoittamisen useaan eri paikkaan, mikä on monimutkaistanut vaikutusten arviointia. Tämä on heijastunut arviointiselostuksen lopputulokseen.

Arviointiselostuksessa arvioidaan varsin niukasti ilmailutoiminnan järjestämistä hajautetussa ratkaisussa. Ei myöskään analysoida sellaista vaihtoehtoa, jossa Ylikiimingin Kokkokankaalle tulisivat vain moottoriurheilu- ja ilmailutoiminta ampumaurheilun jäädessä pois (maakuntakaavan mukainen ratkaisu). Yleiskaavatyön yhteydessä on tarpeen selvittää, onko ampumaurheilutoiminta perusteltua jättää hankkeesta pois: vähenevätkö haitalliset vaikutukset ja onko vähennys niin merkittävä, että hankekokonaisuutta on syytä muuttaa. Tällöin lopputuloksena olisi joko osin tai täysin hajautettu ratkaisu.

Maankäyttötarpeesta ja liittymisestä muihin hankkeisiin

Arviointiselostuksessa tuodaan esille hankkeen lähtökohtatiedot, aikaisemmin laaditut sijoituspaikkaselvitys ja projektisuunnitelma sekä monitoimikeskuksen yleissuunnitelma. Monitoimikeskukseen sijoittuvien eri toimintojen maankäyttötarve ilmenee arviointiselostuksesta riittävällä tavalla. Hajautetun ratkaisun maankäyttötarve ilmenee arviointiselostuksesta yleispiirteisemmin. Osin kyse on kuitenkin olemassa olevista toiminnoista ja moottoriurheilun kohdalla vaihtoehtoiset sijoituspaikat ilmenevät tarkemmin aikaisemmista selvityksistä. Vaikutuksia arvioidaan muuhun maankäyttöön lähialueilla. Aikaisemmista selvityksistä ja suunnitelmista mainitaan mm. maakuntakaava.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Arviointiselostuksessa on varattu oma lukunsa hankkeen edellyttämille päätöksille ja luville. Hankkeen vaatimia luvanhakuprosesseja ja lupakäytäntöjä selostetaan riittävästi. Lupaviranomaiset asettavat hankkeelle tarvittaessa toimintojen haittavaikutuksia lieventäviä ehtoja. Jatkotoimenpiteissä tuodaan esille, että mikäli seudullinen monitoimikeskus päätetään toteuttaa, hanke-vastaava viimeistelee yleissuunnitelman ja saattaa loppuun osayleiskaava-prosessin. Yhteysviranomainen katsoo, että seudullinen monitoimikeskus edellyttää oikeusvaikutteisen yleiskaavan laadintaa. Yleiskaavatyön yhteydessä on laadittava tarpeelliset lisäselvitykset (ks. jäljempänä).

Vaikutusalueen raja

Arviointiohjelmassa esitettyä vaikutusalueen rajausta sekä eri vaikutusten laajuutta ja luonnetta on tarkennettu. Vaikutusalueen laajuutta tarkastellaan vaikutustyypeittäin. Hankkeen eri vaikutuksille esitetään ainakin arvioitu likimääräinen vaikutusalue. Vaikutusalueen laajuuden tarkastelu voidaan katsoa riittäväksi. Eri vaikutustyyppien rajauksiin (erityisesti meluun) yhteysviranomainen ottaa kantaa jäljempänä.

Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät

Käytetty aineisto tuodaan esiin riittävällä tavalla. Menetelmät ja epävarmuustekijät kuvataan. Menetelmiin ja epävarmuustekijöihin etenkin melun arvioinnissa yhteysviranomainen ottaa kantaa jäljempänä.

Hankkeen ominaisuudet ja tekniset ratkaisut, kuvaus toiminnasta

Hankekokonaisuus ja eri toimintojen ominaisuudet sekä tekniset ratkaisut kuvataan yleisellä tasolla riittäväksi katsottavalla tavalla. Tapahtumien määrää ei arvioida. Tällä on kuitenkin merkitystä hankekokonaisuuden vaikutusten arvioinnissa ja mieltämisessä.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan vahvistamispäätös

Ympäristöministeriö vahvisti Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan 17.2.2005. Maakuntakaavassa osoitetaan seudullinen moottoriurheilukeskus Ylikiimingin Kokkokankaalle kohdemerkinnällä (em). Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan seudullista moottoriurheilun ja harrasteilmailun monitoimikeskusta. Ympäristöministeriön vahvistamispäätöksessä todetaan seudullista monitoimikeskusta koskeneista valituksista lausumana seuraavaa.

"Seudullisen moottoriurheilukeskuksen suunnittelu on aloitettu usean kunnan yhteisenä projektina vuonna 2001. Kaavassa esitetty varaus perustuu vaihtoehtoja käsittelevään sijoituspaikkaselvitykseen, joka valmistui vuonna 2002 (Oulunseutu Sarja No 15. Selvitys seudullisen moottoriurheilukeskuksen sijoituspaikasta). Siinä on moottoriurheilun ja harrasteilmailun lisäksi selvitetty myös muita toimintoja, jotka voisivat sijoittua rakennettavan moottoriurheilukeskuksen yhteyteen. Selvityksessä on esitetty alustavasti myös hankkeen vaikutukset. Vaihtoehtojen vertailun perusteella sijaintipaikkaselvityksessä päädyttiin esittämään seudullisen moottoriurheilukeskuksen sijoituspaikaksi Ylikiimingin Kokkokangasta. Kokkokangas oli sijoituspaikkavaihtoehtoista ainoa, johon myös ilmailutoiminta voi sijoittua.

Vuoden 2003 alussa käynnistyi Oulun seudun kuntien muodostaman ohjausryhmän koordinoimana monitoimikeskuksen yleissuunnitelman ja osayleiskaavan laatiminen. Kokkokankaan monitoimikeskuksen suunnitteluun liittyvässä lähtökohtia ja tavoitteita käsittelevässä raportissa (15.4.2003) on esitetty alueen rakennetun ja luonnonympäristön nykytilanne.

Oulun seudun yleistilanteeseen nähden asutus on kaavaan merkityn moottoriurheilukeskuksen lähetyvillä harvaa. Moottoriurheilutoimintojen keskittäminen ja suunnitteleminen alun pitäen ympäristöhaitat huomioon ottaen merkitsee sitä, että moottoriurheilusta aiheutuvat haitat kokonaisuudessaan vähenevät. Kaavassa käytetyn merkinnän yleispiirteisyydestä johtuen sillä ei ratkaista moottoriurheilukeskuksen alueellista laajuutta, kiitotien pituutta, sen suuntaa ja sijoitusta eikä moottoriurheilukeskukseen tulevien toimintojen laatua tai määrää yksityiskohtaisesti. Meluvaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon, että kaavamerkintä ei kata meluntorjunnallisesti vaikeita toimintoja kuten sotilasilmailua ja ammuntaa. Tämän vuoksi kaavaa hyväksyttäessä käytettävissä olleita sijaintipaikkaselvitystä ja Kokkokankaan monitoimikeskuksen suunnitteluun liittyvää lähtökohtia ja tavoitteita käsittelevää aineistoa voidaan pitää riittävinä perusteina käytetylle kaavamerkinnälle. Hankkeen suunnitelmat tarkentuvat vielä meneillään olevassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ja alueen osayleiskaavan laadinnan yhteydessä.

Kokkokankaan alueen pohjoispuolella noin yhden kilometrin etäisyydellä on pohjavesialue. Pohjavesivarojen pilaaminen on ympäristönsuojelulain (86/2000) 8 §:n nojalla kielletty ja se on otettava huomioon toimintojen yksityiskohtaisessa sijoittelussa. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen perusteella hankkeen vaikutukset vesiolosuhteisiin eivät ole merkittäviä tällä alueella.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan hanke ei heikennä merkittävästi lähellä olevien Natura 2000 –alueiden perusteina olevia luonnonarvoja. Asiaa on tarkasteltu alustavasti myös moottoriurheilukeskuksen sijaintipaikkaselvityksessä.

Maa-ainesvaroja on maakuntakaavassa tarkasteltu seudullisesti. Sen perusteella voidaan todeta, ettei tämä hanke vaaranna maa-ainesvarojen riittävyyttä.

Maakuntakaava ei mahdollista sotilasilmailuun käytettävän kentän toteuttamista alueelle. Arviointiselostuksessa esitetyssä suunnitelmassa pääkiitotien pituudeksi on esitetty 1200 metriä. Arviointiselostuksen mukaan kentän melualueelle ei sijoitu ... asuntoja. Alueella ei tehtyjen selvitysten mukaan ole erityistä merkitystä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen tai virkistyskäytön kannalta. Maakuntakaava täyttää moottoriurheilukeskuksen varauksen osalta ekologisen kestävyysvaatimukset.

Kun lisäksi moottoriurheilukeskuksen toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua sekä ympäristö-, ja muita lupia, joiden yhteydessä mahdollinen haitta ja siitä aiheutuvat korvaukset selvitetään vielä yksityiskohtaisesti, niin ei voida katsoa, että valittajille aiheutuisi maakuntakaavasta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa."

Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö katsoi, ettei maakuntakaava ole Ylikiimingin Kokkokankaalle esitetyn seudullisen moottoriurheilukeskusteen osalta lainvastainen ja hylkäsi valitukset tältä osin.

Arvio hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista

Puheena olevassa hankkeessa on moneen muuhun YVA-hankkeeseen nähden monta merkittävää vaikutustyyppiä. Vaikutukset on arviointiselostuksessa tunnistettu ja kohdennettu oikein merkittävimpiin vaikutuksiin. Vaikutusten tunnistamisessa, kohdentamisessa ja arvioinnissa on hyödynnetty kahdesti kokoontunutta seurantaryhmää.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ovat hankkeen keskeisimpiä vaikutuksia. Konkreettisin ihmisiin kohdistuva vaikutus on melu ja sen kokeminen. Vaikutuksia aiheuttaa myös lisääntyvä liikenne. Hankkeella voi olla myös monia vaikeammin mitattavia vaikutuksia ihmisiin, kuten mielikuva meluisan ja epämieluisan toiminnan sijoittumisesta oman asunnon tai loma-asunnon läheisyyteen.

Asukaskysely on konkreettinen tapa selvittää ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia. Kyselylomake ja selvityksen toteutus saivat kritiikkiä. Yhteysviranomaisen toteaa normaaliksi käytännön, jonka mukaan kuhunkin talouteen jaetaan yksi lomake. Mikäli taloudessa on asiassa eriäviä käsityksiä, ei ole esitetty toimittaa useampia vastauksia kopioimalla kyselylomake. Lomasukkaita tavoitettiin toivottua vähemmän, koska kaikilla ei ole postilaatikoita.

Arviointiselostukseen on liitetty asukaskyselyn lomake. Yhteysviranomaisen katsoo, että lomakkeesta selviää riittävällä tavalla hankkeen luonne ja kyselyn liittyminen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn. Kyselylomakkeella kysytään oikeita asioita. Kysely ajoittui sopivasti ajankohtaan, jolloin arviointiohjelma oli ollut nähtävillä hieman aikaisemmin ja oli edelleenkin nähtävänä mm. Kiimingin kirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusteen ja Ylikiimingin kunnan internet-osoitteessa. Yhteysviranomaisen oli myöskin antanut lausuntonsa arviointiohjelmasta ja toimittanut sen mm. kaikille kannanottoja esittäneille.

Kritiikkiä on saanut se, ettei kyselylomakkeella esitetty 0-vaihtoehto ollut täysin selvä. Useimmat vastaajat lienevät mieltäneet 0-vaihtoehdon siten, ettei Kokkokankaalle tule edes moottoriurheilukeskusta. Kuitenkin arviointiselostuksen 0-vaihtoehdossa, siis hajautetussa ratkaisussa, moottoriurheilukeskuksen yksi mahdollinen sijoituspaikka kolmen muun lisäksi on Ylikiimingin Kokkokangas. Yhteysviranomaisen katsoo, että kun tämä pidetään mielessä, voidaan kyselylomakkeella saatuja vastauksia analysoida arviointiselostuksessa esitetyllä tavalla.

Melu. Selostuksessa tuodaan esiin yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa edellyttämiä näkökohtia. Verraten ansiokkaana voidaan pitää johdannon melun kokemiseen vaikuttavien tekijöiden erittelyä. Melu on tuotu esiin merkittävänä viihtyvyystekijänä. Kansalaisten ja arviointiselostuksen paremman ymmärrettävyyden kannalta olisi tullut avata monet termit, kuten tapahtumamelu ja vuosiekvivalentti. Arviointiselostuksesta

saaduissa monissa kannanotoissa ja lausunnoissa meluvaikutukset nähdään puutteellisesti arvioituiksi.

Meluvaikutukset esitetään arviointiselostuksessa sinänsä havainnollisesti. Esitys on kuitenkin varsin pelkistetty. Vaikutustarkastelussa paneudutaan lähes yksinomaan meluohjearvoihin ja sen esilletuomiseen, että meluohjearvot alittuvat lähes kaikissa vakituisissa ja loma-asunnoissa. Olemassa olevan liikennemelun merkitys ylikorostuu vaikutusarvioinnissa. Selostuksessa ei tuoda esiin valtakunnallisia meluntorjunnan linjauksia melutoimintojen sijoittelusta.

Vaihtoehtoon 1 mukainen seudullinen monitoimikeskus ei sijoittuisi meluttomalle alueelle. Valtatien 20 liikenteen melutaso on mitattu ja arvioitu. Tiehallinnon Oulun tiepiiri toteaa kuitenkin lausunnossaan, että tieliikenteen melualueita esitettäessä käytetään keskimääräistä vuorokausiliikennettä, eikä arviointiselostuksessa käytettyä huipputuntiliikenteen mukaista liikennemäärää. Tiepiirin laskennallisten tulosten mukaan 55 dB:n melualue ulottuu noin 100 m etäisyydelle ja 45 dB:n melualue noin 340 m etäisyydelle. Erot ovat merkittäviä arviointiselostuksessa esitettyyn.

Ylikiimingin Kokkokankaan ympäristö ei ole asutuksen kasvualuetta, eikä monitoimikeskuksesta aiheutuisi haittaa uusille hankkeille. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostus on kuitenkin asukkaisiin kohdistuvan meluvaikutusten arvioinniltaan osin puutteellinen. Mittaustulosten lisäksi ei arvioida melun kokemista asukkaiden näkökulmasta. Eri vaihtoehtojen vertailua olisi tullut analysoida esitettyä seikkaperäisemmin. Tärkeää olisi ollut eri melunsuojavaihtoehtojen analysointi ja vertailu.

Yhteysviranomaisen toteaa, että melumalleilla laskettujen alueiden osoittamisessa kartalle ei voida nähdä täysin onnistutun. Arviointiselostuksessa esitetyt laskentamallit antavat verraten karkean tuloksen, joka ei välttämättä ole oikea. Lähtötiedot mallinnukseen vaikuttavat hatarilta ja pelkistetyiltä. Niitä ei myöskään kerrota. Melun merkittävyys on kuitenkin niistä riippuvainen. Ampumaradan melualueet ovat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan selvästi liian pienet. Moottorikelkkailun ja moottoriurheilun melualueet ovat arviointiselostuksen kuvassa vaihtaneet paikkaansa.

Arviointiselostuksen mukaan meluna pidetään mm. ääntä, joka merkityksellisesti vähentää ympäristön viihtyisyyttä tai on ylipäättään ei-toivottua ääntä. Yhteysviranomaisen pitää todennäköisenä, että vaihtoehtoon 1 mukaisista toiminnoista aiheutuu ajoittain tällaisia vaikutuksia vakituisilla ja loma-asunnoilla. Nimenomaan lähimmillä asunnoilla ne, jotka suhtautuvat monitoimikeskuksen toimintoihin kriittisesti, tulevat todennäköisesti kokemaan melua, mikäli vaihtoehto 1 toteutetaan. Tätä ei arviointiselostuksessa pohdita.

Yhteysviranomaisen toteaa, että meluvaikutusten arviointi on puutteellinen ja edellyttää täydentämistä yleiskaavan laatimisvaiheessa. Ympäristöluvan käsittelyssä edellytyksenä on tarkempi mallinnus, mikä on syytä tehdä jo kaavoitusvaiheessa. Koska ampumaradat eivät sisälly maakuntakaavaan, on niiden osalta arvioitava vaikutus huolella ja kuvattava minkälaisilla radoilla ja aseilla sekä suojauksilla toimitaan. Sama koskee moottoriurheiluratoja.

Maankäyttö- ja elinkeinotoiminta. Seudullisen monitoimikeskuksen tavoitteena on keskittää melua ja muuta häiriötä tuottava harrastus- ja kilpailutoiminta Oulun seudulla yhteen paikkaan. Ajatuksena on, että toimintojen keskinäisellä yhteistyöllä voitaisiin saavuttaa toiminnallisia etuja ja säästöjä. Arviointimenettelyn keskeisenä tavoitteena voidaan nähdä sen arvioiminen, voidaanko Oulun seudulle sijoittaa keskitettyä monitoimikeskusta. Ihmisiin kohdistuvan melun ja muiden haitallisten vaikutusten tulisi keskittämisen seurauksena vähetä (tai ei ainakaan lisääntyä).

Ylikiimingin Kokkokankaan ympäristö ei ole asutuksen kasvualuetta, eikä monitoimikeskuksesta aiheutuisi haittaa uusille hankkeille, kunhan maakuntakaavaan merkitty uusi 400 kV voimalinja otetaan suunnittelussa ja toiminnassa huomioon. Arviointiselostuksessa ei mainita uuden johdon etäisyyttä kiitotiestä. Monitoimikeskuksen suunnittelun edetessä on tarpeen varmistaa riittävät turvaetäisyydet ja olla yhteydessä Fingrid Oyj:hin.

Yhteysviranomaisen toteaa, että joistakin puutteistaan huolimatta arviointimenettely tuo hankkeen vaikutuksista aiempaa yksityiskohtaisempaa ja monipuolisempaa tietoa. Vaikutusarvioinnin perusteella moottoriturheilu ja ilmailutoiminta voidaan sijoittaa Ylikiimingin Kokkokankaalle ympäristöministeriön 17.2.2005 vahvistamassa maakuntakaavassa tarkoitettulla tavalla, kunhan yleiskaavatyön yhteydessä laaditaan tässä lausunnossa esitetyt täydennys selvitykset. Erityisesti meluvaikutuksia on tarpeen selvittää arviointiselostuksessa esitettyä seikkaperäisemmin (ks. kohta melu). Seurantaohjelma on syytä laatia ja suunnitella haitallisten vaikutusten lieventäminen ja estäminen.

Yhteysviranomaisen näkee arvion vaikutuksesta tonttien arvonnousuun epävarmaksi. Suokeskuksen ja monitoimikeskuksen tavoitteet ovat osin erilaiset, jolloin mainittu yhteinen etu näiden välillä on myös epävarma.

Liikenne. Tiehallinnon Oulun tiepiirin mukaan alueen pääyhteys valtatielle 20 on tarpeen porrastaa maantien 8341 liittymän kanssa. Liikennejärjestelyt edellyttävät tarkempaa suunnittelua, mikäli hanke toteutuu. Asiassa on oltava yhteydessä tiehallintoon.

Pintavedet. Seudullisen monitoimikeskuksen sekä 0- että 1- vaihtoehdossa on todettu vesistövaikutuksia syntyvän rallicross-radan rakentamisen yhteydessä. Rata sijoittuisi osittain Sakarinahon pohjoispuoliselle ojittamattomalle suolle. Aluetta joudutaan kuivattamaan ja kuivatusvedet johdettaisiin Pikku-Martimoon. Arviointiselostuksesta ei käy tarkemmin ilmi ojittettavan alueen koko eikä selostuksessa ole muutenkaan tehty tarkempia arvioita kuormituksen suuruudesta vesistöön. Selostuksessa todetaan rakentamisen lisäävään osaltaan joen ennestään suurta kiintoaine- ja humuskuormitusta.

Ampumaradan rakenteiden kuivatusvesien johtamiseen on esitetty kolme eri vaihtoehtoa; Pikku-Martimoon, Vähäojaan tai molempiin suuntiin. Harrasteilmailualue kuuluu Vähäojan valuma-alueeseen. Vähäojan on osittain umpeenkasvaneena arvioitu suodattavan rakentamisen yhteydessä syntyvää kiintoaine- ja humuskuormitusta. Lisäksi Vähäojan varrelle rakennettavan paloaltaan on suunniteltu toimivan myös valumavesien saostusaltaana. Vähäoja laskee Loukkojärveen ja selostuksessa on arvioitu vaikutusten jäävän Loukkojärvestä vähäiseksi.

Hankkeen vaikutusten arvioiminen Loukkojärven tilaan on vaikeaa selostuksessa annettujen tietojen perusteella, edes ojitettavien alueiden pinta-alatietoja ei ole esitetty. Ympäristölupahakemuksessa hankkeen vaikutuksista vesistöön on annettava tarkemmat, ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n mukaiset tiedot. Loukkojärvi on jo nykyisin rehevöitynyt matala järvi. Uusimman vuosien 2000-2003 veden käyttökelpoisuusluokituksen mukaan Loukkojärvi luokitellaan veden laadultaan välttäväksi. Hankkeen kuivatusvedet lisäävät valuma-alueen kiintoaine- ja ravinnekuormitusta. Tarkempien suunnitelmien puuttuessa ei voida arvioida, riittääkö esitetty paloallas vesiensuojelurakenteeksi.

Pohjavedet. Arviointiselostuksen mukaan Kokkokankaan monitoimikeskus sijoittuu kokonaisuudessaan Pikku-Martimojoen eteläpuolelle. Alueen maa-perä koostuu moreenista, jonka pintaosat alavimmilla paikoin ovat laajalti soistuneet. Soita on lähes puolet suunnittelualueen pinta-alasta ja niistä noin neljäsosa on ojitettu. Pikku-Martimojoen pohjoispuolella lähimmillään runsaan puolen kilometrin etäisyydessä suunnitellusta monitoimikeskuksesta sijaitsee yhdyskuntien vedenhankintaan soveltuva Siliäkankaan pohjavesialue. Pohjavesialueella ja suunnitellulla monitoimikeskuksella ei ole sellaista hydraulista yhteyttä toisiinsa, että monitoimikeskuksesta aiheutuisi haittaa puheena olevan pohjavesialueen vedenhankinnalliselle käytölle tulevaisuudessa.

Luonnon monimuotoisuus. Yhteysviranomainen edellytti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa erityisesti kasvillisuuden selvittämistä maastossa ja vaikutusarviointia Hirvisuon-Martimojoen aluekokonaisuudelle. Vaihtoehdon 1 alueelta inventoitiin erityisesti luontotyyppit ja uhanalaiset lajit sekä kasvillisuudeltaan muut merkittävät alueet. Arvokkainta osaa edustaa avosuon letto Mäkisuon pohjoisosassa Vähäojan pohjoispuolella. Letolla kasvaa selvityksen mukaan valtakunnallisesti uhanalaista kaitakämmekkää. Sen lisäksi kohteella esiintyy valtakunnallisesti silmälläpidettävää punakämmekkää ja valtakunnallisesti silmälläpidettävää velttosaraa. Sakarinahon pohjoispuolella on kaitakämmekkää ja Kauvonsuon kaakkoiskulmalla valtatie 20 läheisyydessä valtakunnallisesti uhanalaista verikämmekkää. Arviointiselostukseen esitettyjen kannanottojen perusteella Kauvonsuolla olisi selvitettyä enemmän suovalkkua ja myös alueellisesti uhanalaista rimpivihvilää.

Arviointiselostuksen mukaan Mäkisuolla, Kauvonsuolla ja Sakarinahon pohjoispuolisella suolla on luonnon monimuotoisuusarvoja. Yhteysviranomainen ei pidä menettelyllisesti hyvänä rajata tietyt alueet kansallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiksi pelkästään yhden tai muutaman lajin uhanalaisuusluokituksen perusteella. Kohteiden merkitystä olisi voinut luonnehtia muuten.

Arviointiselostuksessa luetellaan lähimmät Natura 2000 –suojeluverkostoon sisältyvät kohteet ja arvioidaan vaikutukset Hirvisuon-Martimojoen aluekokonaisuuteen.

Lajisuojelusäännökset ovat verraten moninaiset. Euroopan yhteisöön liittymisen myötä Suomen luonnonsuojelulainsäädäntö muuttui merkittävästi. Luontodirektiivin ja lintudirektiivin säädökset sisällytettiin vuoden 1997 alusta voimaan tulleeseen luonnonsuojelulakiin (20.12.1996/1096). Suojelusää-

dökset ovat tiukentuneet merkittävästi ja saattavat koskea sellaisia-kin lajeja, jotka ovat uhanalaisia EU:n mittakaavassa, mutta eivät Suomessa.

Luontodirektiivin liitteen IV lajeja koskevia säännöksiä on, toisin kuin liitteen II lajeja koskevia säännöksiä, noudatettava myös Natura-alueiden ulkopuolella. Suunnitellulla seudullisen monitoimikeskuksen alueella ei ole todettu luontodirektiivin liitteen IV mukaisia lajeja. Ei ole myöskään tiedossa luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittamia erityisesti suojeltavia lajeja.

Luonnonsuojelulain 46 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Luonnonsuojeluasetuksessa (14.2.1997/160) tällaisiksi on määriteltä kaita- ja verikämmeä. Asetusta on tarkoitus muuttaa uuden uhanalaisuusluokituksen (2000) mukaisesti. Tässä uudessa luokituksessa tilanne on säilynyt samana: kaita- ja verikämmeä ovat uhanalaisia (luokka vaarantunut), mikä tuodaan arviointiselostuksessa esille.

Yhteysviranomaisen toteaa inventoidut ja muut luontoarvoista saadut tiedot riittäviksi päätöksenteon kannalta. Alueella on merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Merkittävimpiä luontoarvoja edustaa Mäkisuon pohjoisosan avosuon letto ja sen lajisto. Lajisuojausäädökset eivät ole esteenä seudullisen monitoimikeskuksen sijoittamiselle Kokkokankaan alueelle. Mikäli hanke toteutuu, tavoitteena on kuitenkin oltava arvokkaan lajiston ja luontotyyppien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina.

Natura-2000 –suojeluverkoston tulee mahdollistaa luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien ja liitteen II lajien suotuisan suojelutason saavuttaminen ja säilyttäminen. Tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltiot perustavat erityisten suojelutoimien alueita (Natura 2000 –suojelualueverkosto). Arviointiselostuksessa tuodaan esiin sekä hajautetun että keskitetyn vaihtoehdon lähellä sijaitsevat Natura 2000 –suojeluverkostokohteet ja arvioidaan vaikutukset sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuudet.

Seudullisen monitoimikeskuksen sijoittaminen Kokkokankaalle ei ole sellaisenaan vastoin luonto- tai lintudirektiivin suojelutavoitteita. Mikäli hanke toteutuu, on lentotoiminnassa tarpeen ottaa käyttöön sellaiset haitallisten vaikutusten lieventämistoimet, jotka ovat tarpeen esim. lintudirektiivin mukaisen kohteiden luonnonrauhan säilyttämiselle. Näitä kohteita ovat mm. Pöikänlammit-Karhusuo, Hirvisuo ja Kuusisuo-Hattusuo. Viimeksi mainittua ei mainita arviointiselostuksessa lainkaan.

Maisemakuva. Vaikutukset maisemakuvaan arvioidaan riittävällä tavalla. Maisemavaikutukset eivät ole hankkeen haitallisimpia vaikutuksia. Haitallisia maisemavaikutuksia on syytä tarkastella ja lieventää jatkosuunnittelussa, mikäli hanke etenee.

Kiinteät muinaisjäännökset ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet. Mu-seovirasto toteaa lausunnossaan, ettei hankkeen kattamalla alueella ja sen lähipiirissä tehdyssä maastoinventoinnissa havaittu merkkejä siitä, että hanke toteutuessaan kohdistuisi suoranaisesti tai sivuasi läheisestikään muinaismuistolain tarkoittamia ja rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, eikä

tutkimuksissa löydetty myöskään esihistorialliseen tai historialliseen aikaan liittyviä esineitä tai sellaisten katkelmia. Museoviraston mukaan alueella ja hankkeen vaikutuspiirissä ei myöskään tiettävästi ole kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennuskantaa tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ympäristöarvoja.

Kiinteät muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain suojaamia. Museovirasto huomauttaakin, että mikäli monitoimikeskusta rakennettaessa havaitaan merkkejä tuntemattomasta kiinteästä muinaisjäännöksestä tai löydetään yksittäisiä esihistoriallisia esineitä tai niiden katkelmia, on työt löytökohdassa keskeytettävä välittömästi ja asiasta ilmoitettava viipymättä Museovirastoon muinaismuistolain 14. ja 16. pykälien määräysten mukaisesti.

Hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta

Ympäristöministeriön vahvistamassa maakuntakaavassa on osoitettu seudullinen monitoimikeskus Ylikiimingin Kokkokankaalle. Kaavamerkintä ei kata meluntorjunnallisesti vaikeita toimintoja kuten sotilasilmailua ja ammuntaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että seudullista monitoimikeskushanketta voidaan suunnitella eteenpäin, kunhan otetaan huomioon tässä lausunnossa edellytetyt näkökohdat erityisesti meluvaikutusten tarkemmasta arvioinnista ja haitallisten vaikutusten lieventämisestä. Vaikutusten seurantaohjelman laatiminen on välttämätöntä.

Vaihtoehtojen vertailu

Vaihtoehtoja vertaillaan taulukkomuodossa, jossa vaihtoehtojen vaikutuksia kuvataan sanallisesti vaikutustyypeittäin. Sanallinen vertailu perustuu asiantuntija-arvioon tai tehtyihin selvityksiin. Menettely on verraten selkeä ja käytökelppoinen.

Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy ja lieventäminen

Arviointiselostuksessa tarkastellaan tässä kohdassa lähinnä luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista. Nämä näkökohdat ovat tarpeellisia. Keskeisesti olisi tullut paneutua haitallisten meluvaikutusten estämiseen ja lieventämiseen. Nyt todetaan vain, että ympäristölupamenettelyssä voidaan rajoittaa ympäristöä häiritsevää toimintaa yöllä. Yhteysviranomaisen katsoo, että ihmisiin kohdistuvien meluhaittojen lieventäminen ja estäminen olisi edellyttänyt analyyttisempää otetta. Tarkastelua haitallisten meluvaikutusten ehkäisystä tulee täydentää yleiskaavan laatimisen yhteydessä meluvaikutusten arvioinnin tarkentamisen yhteydessä.

Vaikutusten seuranta

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 12 §:ssä luetellaan ne asiakokonaisuudet, joita arviointiselostuksessa on esitettävä tarpeellisessa määrin. Kohta 8 koskee ehdotusta seurantaohjelmaksi.

Arviointiohjelman mukaan arviointityössä selvitetään, onko alueella kohteita, joihin kohdistuu merkittäviä vaikutuksia ja joiden tarkkailu edellyttäisi seurantaohjelman laatimista. Todettiin, että seurantaohjelmasta ja –menetelmistä voidaan esittää näkemyksiä.

Arviointiselostuksessa ei ole käsitelty vaikutusten seurantaan mitenkään. Selostuksessa ei myöskään mainita millä perusteella olisi katsottu, ettei seurantaohjelma ole tarpeellinen. Yhteysviranomaisnäkemyksen mukaan seurannan tärkeäksi monitoimikeskushankkeessa, eikä seurantaohjelman poisjättäminen ole perusteltua. Seuranta on edellytyksenä, että voidaan tarvittaessa ryhtyä haitallisten vaikutusten torjuntaan. Seurannan erityiskohteena tulee olla ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ja niissä keskeisimpänä melu. Monia muitakin vaikutuksia on tarpeen seurata (maankäyttöratkaisut, luonnon monimuotoisuus). Seuranta on syytä suunnitella yleiskaavan laatimisen yhteydessä.

Yhteenvedo

Arviointiselostukseen on laadittu kahden sivun mittainen tiivistelmä hankkeesta, vaihtoehtoista, vaikutuksista ja vaihtoehtojen vertailusta. Tämän voidaan katsoa täyttävän YVA-asetuksen 12 §:n tarkoittaman yleistajuisen ja havainnollisen yhteenvedon vaatimukset. Yhteenvedosta saa kokonaiskuvan hankkeesta, sen vaihtoehtoista ja vaikutuksista.

Johtopäätökset

Arviointiselostus on asukkaisiin kohdistuvan meluvaikutusten arvioinniltaan osin puutteellinen. Melumalleilla laskettujen alueiden osoittamisessa kartalle ei ole täysin onnistuttu. Laskentamallien voidaan katsoa antavan verraten karkean tuloksen. Lähtötiedot mallinnukseen vaikuttavat hatarilta ja pelkistetyiltä, eikä niitä kerrota. Tärkeää olisi ollut melunsuojausvaihtoehtojen analysointi ja vertailu. Olisi tullut paneutua esitettyä seikkaperäisemmin haitallisten meluvaikutusten estämiseen ja lieventämiseen. Meluvaikutusten arviointi edellyttää täydentämistä yleiskaavan laatimisen yhteydessä. Ympäristöluvan käsittelyssä edellytyksenä on tarkempi mallinnus, mikä on syytä tehdä jo kaavoitusvaiheessa. Tarkastelua haitallisten meluvaikutusten ehkäisystä tulee myös täydentää yleiskaavatyössä.

Ympäristölupahakemuksessa hankkeen vaikutuksista vesistöön on annettava tarkemmat, ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n mukaiset tiedot. Liikennejärjestelyt edellyttävät tarkempaa suunnittelua, jolloin on oltava yhteydessä tiehallintoon.

Yhteysviranomaisnäkemyksen mukaan inventoidut ja muut luontoarvoista saadut tiedot riittäviksi päätöksenteon kannalta. Alueella on merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Merkittävimpiä luontoarvoja edustaa Mäkisuon pohjoisosan letto ja sen lajisto. Lajisuojausäädökset eivät ole esteenä seudullisen monitoimikeskuksen sijoittamiselle Kokkokankaan alueelle. Mikäli hanke toteutuu, tavoitteena on oltava arvokkaan lajiston ja luontotyyppien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina. Lentotoiminnassa on tarpeen ottaa käyttöön sellaiset haitallisten vaikutusten lieventämistoimet, jotka ovat tarpeen esim. lintudirektiivin mukaisten kohteiden luonnonrauhan säilyttämiselle.

Yhteysviranomaisnäkemyksen mukaan seurannan tärkeäksi monitoimikeskushankkeessa, eikä seurantaohjelman poisjättäminen ole perusteltua. Seuranta on edellytyksenä, että voidaan tarvittaessa ryhtyä haitallisten vaikutusten torjuntaan. Seurannan erityiskohteena tulee olla ihmisiin kohdistuvat

vaikutukset ja niissä keskeisimpänä melu. Monia muitakin vaikutuksia on tarpeen seurata (maankäyttöratkaisut, luonnon monimuotoisuus). Seuranta on syytä suunnitella yleiskaavan laatimisen yhteydessä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että seudullista monitoimikeskushanketta voidaan suunnitella eteenpäin. Moottoriurheilu ja ilmailutoiminta voidaan sijoittaa Ylikiimingin Kokkokankaalle maakuntakaavassa tarkoitetulla tavalla, kunhan yleiskaavatyön yhteydessä laaditaan lausunnossa esitetyt täydennysselvitykset. Erityisesti meluvaikutusten tarkempi arvioiminen ja haitallisten vaikutusten lieventäminen on tärkeää. Yleiskaavatyön yhteydessä on selvitettävä vähenevätkö haitalliset vaikutukset merkittävästi, mikäli hankekokonaisuus ei sisällä ampumaratoja.

Yhteysviranomaisen lausunnosta tiedottaminen

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon sekä kopiot arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä myös Oulun seudun kuntien ja Ylikiimingin kunnan kunnanvirastoissa, pääkirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtaja

Mauno Rönkkömäki

Ylitarkastaja

Tuukka Pahtamaa

Suoritemaksu 11 970 €

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Alueelliset ympäristökeskukset
Hailuodon kunnanhallitus
Hailuodon kunnan kirjasto
Hailuodon kunnan ilmoitustaulun hoitaja
Haukiputaan kunnanhallitus
Haukiputaan kirjasto
Haukiputaan kunnan ilmoitustaulun hoitaja
Limingan kunnanhallitus
Limingan kunnan kirjasto
Limingan kunnan ilmoitustaulun hoitaja
Lumijoen kunnanhallitus
Lumijoen kunnan kirjasto

Lumijoen kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Kempeleen kunnanhallitus
 Kempeleen kunnan kirjasto
 Kempeleen kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Kiimingin kunnanhallitus
 Kiimingin kunnan kirjasto
 Kiimingin kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Muhoksen kunnanhallitus
 Muhoksen kunnan kirjasto
 Muhoksen kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Oulun kaupungin hallitus
 Oulun kaupungin pääkirjasto
 Oulun kaupungin ilmoitustaulun hoitaja
 Oulun seutuhallitus
 Oulunsalon kunnanhallitus
 Oulunsalon kunnan kirjasto
 Oulunsalon kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Tyrnävän kunnanhallitus
 Tyrnävän kunnan kirjasto
 Tyrnävän kunnan ilmoitustaulunhoitaja
 Ylikiiimingin kunnanhallitus
 Ylikiiimingin kunnan kirjasto
 Ylikiiimingin kunnan ilmoitustaulun hoitaja
 Oulun läänin hallitus, sosiaali- ja terveysosasto
 Kainuun TE-keskus, kalatalousyksikkö
 Pohjois-Pohjanmaan liitto
 Oulun yliopisto, kasvimuseo
 Tiehallinto, Oulun tiepiiri
 Museovirasto
 Fingrid Oyj/ ympäristö
 Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
 Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri
 Haukiputaan Luonnonsuojeluyhdistys ry
 Kiiminkien Luonnonsuojeluyhdistys ry
 Hannuksen kyläyhteisö ry
 Loukkojärven asukkaat
 Mielipiteen esittäjät

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksen (1237/2003) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisia suoritteita koskevan maksutaulukon mukaisesti. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekir-

joittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen postiosoite on PL 124, 90101 OULU ja käyntiosoite Isokatu 9, Oulu.